

एतस्य समरं दृष्ट्वा न व्यथाऽस्ति कथञ्चन । उत्स्रयन्नुत्पतयेष परावथपथे स्थितान् । ५८००
एष वाऽरिषु विक्रान्तः कर्म सत्पुरुषोचितं । कर्त्ता विमर्द्दं सुमहत् त्वदर्थं पुरुषोत्तमः ।
अलम्बुषो राक्षसेन्द्रः क्रूरकर्मा महारथः । हनिष्यति परान् राजन् पूर्ववैरमनुस्मरन् ।
एष राक्षससैन्यानां सर्वेषां रथसत्तमः । मायावो दृढवैरश्च समरे विचरिष्यति ।
प्राग्ज्योतिषाधिपो वीरो भगदत्तः प्रतापवान् । गजाङ्कुशधरश्रेष्ठो रथे चैव विशारदः ।
एतेन युद्धमभवत् पुरा गाण्डीवधन्वनः । दिवसान् सुबद्धन् राजन्नुभयोर्यगद्विद्विनोः । ५८०५
ततः सखायं गान्धारे मानयन् पाकशासनं । अकरोत् सम्बिदं तेन पाण्डवेन महात्मना ।
एष योत्स्यति सङ्ग्रामे गजस्कन्धविशारदः । ऐरावतगतो राजा देवानामिव वासवः ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि रथातिरथसङ्ग्रहानपर्वणि कौरवरथातिरथसङ्ग्रहायां षट्षष्ट्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १६६ ॥

॥ भीष्म उवाच ॥ अचलो दृषकश्चैव सहितौ भ्रातरावुभौ । रथौ तव दुराधर्षौ शत्रून् विध्वंसयिष्यतः ।
बलवन्तौ नरव्याघ्रौ दृढक्रोधपरायणौ । गान्धारमुख्यौ तरुणौ दर्शनीयौ महाबलौ ।
सखा ते दयितौ नित्यं य एष रणकर्कशः । उत्साहयति राजंस्त्वां विग्रहे पाण्डवैः सह । ५८१०
पुरुषः कथनो नीचः कर्णे वैकर्त्तनस्तव । मन्त्री नेता च बन्धुश्च मानी चात्यन्तमुच्छ्रितः ।
एष नैव रथः कर्णे न चाप्यतिरथो रणे । विद्युक्तः कवचेनैव सहजेन विचेतनः ।
कुण्डलाभ्याञ्च दिव्याभ्यां विद्युक्तः सततं घृणो । अभिशपाच्च रामस्य ब्राह्मणस्य च भाषणात् ।
करणानां वियोगाच्च तेन मेऽर्द्धरथो मतः । नैष फाल्गुनमासाद्य पुनर्जीवन् विमोक्ष्यते ।
ततोऽब्रवीत् पुनर्द्रोणः सर्वशस्त्रमृतां वरः । एवमेतन् यथात्य त्वं न मिथ्याऽस्ति कदाचन । ५८१५
रणे रणेऽभिमानो च विमुखश्चापि दृश्यते । घृणो कर्णः प्रमादी च तेन मेऽर्द्धरथो मतः ।
एतच्छ्रुत्वा तु राधेयः क्रोधादुत्फाल्य लोचने । उवाच भीष्मं राधेयस्तुदन् वाग्भिः प्रतोदवत् ।
पितामह यथेष्टं मां वाक्करैरुपकृतमिह । अनागसं सदा देवादेवमेव पदे पदे ।
मर्षयामि च तत्सर्वं दुर्योधनकृतेन वै । त्वन्तु मां मन्यसे मन्दं यथा कापुरुषं तथा ।
भवानर्द्धरथो मह्यं मतो वै नात्र संशयः । सर्वस्य जगतश्चैव गाङ्गेयो न मृषा वदेत् । ५८२०
कुरुणामहितो नित्यं न च राजाऽवबुध्यते । को हि नाम समानेषु राजसूदारकर्म्मसु ।
तेजोवधमिदं कुर्यात् विभेदयिषुराहवे । यथा त्वं गुणविदेषादपरागं चिकीर्षसि ।
न हार्यनर्त्नं पलितैर्न वित्तैर्न च बन्धुभिः । महारथत्वं सङ्ग्रातुं शक्यं च त्वस्य कौरव ।
बलज्येष्ठं स्मृतं च त्वं मन्त्रज्येष्ठो द्विजातयः । धनज्येष्ठः स्मृता वैश्या षूद्रास्तु वयसाऽधिकाः ।
यथेच्छकं स्वयं ब्रूयाद्रथानतिरथास्तथा । कामदेषसमायुक्तो मोहात् प्रकुरुते भवान् । ५८२५
दुर्योधन महाबाहो साधु सम्यगवेक्ष्यतां । त्यज्यतां दुष्टभावोऽयं भीष्मः किल्बिषकृत्तव ।
भिन्ना हि सेना नृपते दुःसन्धेया भवन्त्युत । मौला हि पुरुषव्याघ्र किमु नाना समुत्थिताः ।
एषां द्वैधं समुत्पन्नं योधानां युधि भारत । तेजोवधो नः क्रियते प्रत्यक्षेण विशेषतः ।